

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

OPIEKA W PROCESACH MIGRACJI

koncepcje i realizacja

19-20 V 2016 r.

International Conference:
Care in migration processes - Concepts and implementation

Aula Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS, pl. M. Curie-Skłodowskiej 4, Lublin

PROGRAM KONFERENCJI

(Agenda)

Organizator konferencji:
(Organizer)

UMCS
WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

Zakład Socjologii Ogólnej i Badań nad Migracjami
Instytut Socjologii, Wydział Filozofii i Socjologii
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

**POLISH-NORWEGIAN
RESEARCH
PROGRAMME**

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

Konferencja organizowana w ramach projektu: Polish female migrants and their families – a study of care deficit

Projekt współfinansowany ze środków funduszy norweskich, w ramach programu Polsko-Norweska Współpraca Badawcza realizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

Czwartek 19 maja
(Thursday 19 may)

Sesja I Referaty ogólne - 10:30 - 12:15

Session I - General papers (prowadzący: Dr Elżbieta Czapka)

- Prof. Lise Widding Isaksen, University of Bergen, **Migration, Trust and Care: Warm and Cold Care Models**
 - Dr hab. Dobroniega Trawkowska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, **Potencjał opiekuńczy rodziny - koncepcja i jej konteksty**
 - Mgr Milena Marczak, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, **Percepcja cech osobowości osób migrujących a członkowie ich rodzin pozostawieni w domu rodzinnym pod opieką innych osób**
 - Mgr Paweł Wróbel, Aberystwyth University, **Care and post-2004 Polish migration to Wales: Actors, challenges and impact**
- Prof. Sergey Ryazantsev, Dr Svetlana Sivoplyasova, Russian Academy of Sciences, **Influence of migration on transformation of families in Tajikistan**

Sesja II Opieka nad osobami starszymi cz. I - 12:45 - 14:00

Session II - Elderly care I (prowadzący: Prof. Zofia Kawczyńska-Butrym)

- Dr Mariola Raćław, Uniwersytet Warszawski, **Między rynkiem a rodziną. Opiekunowie rodzinni osób starszych jako nieformalni pracodawcy migrantów**
- Dr Anna Rudnik, Uniwersytet w Białymstoku, **Starzejący się migranci a rodzinny kontekst opieki z perspektywy dorosłych dzieci**
- Dr Emilia Kramkowska, Uniwersytet w Białymstoku, **Postawy seniorów wobec zagranicznych migracji ich dorosłych dzieci**
- Dr Katarzyna Winiecka, Uniwersytet w Białymstoku, **Wsparcie starych rodziców a migracja ich dorosłych dzieci. Aktorzy systemu wsparcia z perspektywy transgranicznych kontaktów rodzinnych**

Sesja III Opieka nad osobami starszymi cz. II - 14:15 - 15:15

Session III - Elderly care II (prowadzący: Prof. Zofia Kawczyńska-Butrym)

- Dr Elżbieta Kościńska, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, **Realizacja funkcji opiekuńczo-pielęgnacyjnej wobec seniorów w obliczu migracji kobiet**
- Dr Elżbieta Czapka, NAKMI, Oslo, **Strategie opiekuńcze polskich migrantek w Norwegii realizowane wobec starszych podopiecznych w Polsce**
- Mgr Katarzyna Czarkowska, Mgr Magdalena Czarnecka, Feniks Support Services Ltd., Szkocja, **Challenges of the transnational care of elderly people in Poland**

Sesja IV Opieka nad dziećmi cz. I - 9:30-11:15

Session IV - Childcare I

(prowadzący: Dr Joanna Bielecka-Prus)

- Mgr Omoye Akhagba, Polska Akademia Nauk, - **Relevance of Social Support in the Health and Lifestyle of Diaspora Mothers: Voices of African Mothers in Poland**
- Dr Agnieszka Pawlak, Uniwersytet Medyczny w Łodzi, **Transnarodowe macierzyństwo a transnarodowe ojcostwo – podobieństwa i różnice w realizacji i społecznym odbiorze praktyk rodzicielskich migrujących matek i migrujących ojców**
- Mgr Katarzyna Bogucka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, **Sytuacja opiekuńcza dziecka z rodziny migracyjnej jako determinanta jego funkcjonowania emocjonalno-społecznego**
- Dr Marzena Kruk, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, **Sytuacja eurosierot w opiniach opiekunów zewnętrznych**
- Dr Alicja Sadownik, University of Bergen, **Polskie matki o norweskich przedszkolach - gdzie rozpocząć proces budowania zaufania między rodzicami migrantami a instytucją opieki nad dzieckiem?**

Sesja V Opieka nad dziećmi cz. II - 11:30-13:15

Session IV - Childcare II

(prowadzący: Dr Marzena Kruk)

- Dr Joanna Bielecka-Prus, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, **Dziecko w rodzinie transnarodowej**
- Dr Oksana Koshulko, CASE – Center for Social and Economic Research, **The problem of absence of family care for children of Ukrainian labor migrants**
- Dr Iwona Zwierzchowska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, **Formy wsparcia dzieci z rodzin migracyjnych w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej**
- Mgr Łukasz Miciuk, Katolicki Uniwersytet Lubelski, **Minimalizowanie negatywnych konsekwencji eurosieroctwa: niektóre kierunki wsparcia psychologicznego**

ABSTRAKTY

(ABSTRACTS)

Wsparcie społeczne świadczone jest osobom indywidualnym, grupom i wspólnotom przez silne więzi społeczne. Dwa składniki modelu pomocy społecznej determinują funkcjonalne i strukturalne obszary wsparcia jednostek w poprawianiu jakości relacji, co z kolei przekłada się na lepsze zdrowie jednostek w grupie społecznej. Niniejsze badania mają na celu przedstawić rolę pomocy społecznej w życiu kobiet zamieszkujących poza swoim krajem ojczystym. Grupa badawcza składająca się z kobiet pochodzących z Afryki, a żyjących w Polsce została przebadana w kierunku zdiagnozowania wpływu jaki wsparcie społeczne ma na ich zdrowie i życie w Polsce. Innymi słowy, analiza ta skupia się na życiu Afrykanek w Polsce i ich strategiach radzenia sobie z migracją, problemami zdrowotnymi i środowiskiem życia. Niniejszy tekst wpisuje się w rosnący zbiór literatury poświęconej problematyce zdrowia migrantów, jako rozwijającego się dziś zagadnienia.

Relevance of Social Support in the Health and Lifestyle of Diaspora Mothers: Voices of African Mothers in Poland

Social support is having accessible support to other individuals, groups, and community through strong social ties. Two components from the social support model points out the functional and structural dimensions to supporting individuals help to improve the quality of relationships which in turn predicts good health of individuals in a social group. This study intends to explore the social support in the lives of women living away from their home countries. A focus group discussion comprising women from Africa living in Poland will be conducted to explore the kind of social support that influences their health and lifestyle in Poland. In other words, this study intends to explore the lives of African women and their coping strategies with migration, health and environmental issues in Poland. This study intends to immensely contribute to the growing literature on migration and health as an emerging issue today.

Dziecko w rodzinie transnarodowej

Rosnąca liczba migrujących rodziców i funkcjonowanie opieki rodzicielskiej w ramach rodzin transnarodowych wzbudza liczne debaty na temat jakości sprawowania tej opieki. Analizując konsekwencje migracji rodziców na stan zdrowia dziecka, jego rozwój psychiczny i społeczny zwraca się szczególnie uwagę na wyjazdy matek związane z tym wyjazdem negatywne konsekwencje dla procesu socjalizacji dziecka. W referacie przedstawione zostaną główne wnioski płynące z analiz międzynarodowych na temat procesów socjalizacyjnych dziecka w rodzinach transmigracyjnych oraz badania prowadzone na ten temat w Polsce.

Child in transnational family

A growing number of migrant parents and transnational family care functions raise numerous debates on the quality of the performance of this care. Analyzing the consequences of the migration of parents on the child's health, his/her mental social development calls special attention to mothers' migration and the negative consequences for the process of socialization of the child. The paper will present the main conclusions from the analysis of the international research on socialization of the child in transnational families and also results of Polish researches in the area.

Sytuacja opiekuńcza dziecka z rodziny migracyjnej jako determinanta jego funkcjonowania emocjonalno-społecznego

Przedmiotem niniejszego wystąpienia będzie analiza wyników badań jakościowych przeprowadzonych wśród członków rodzin znajdujących się w sytuacji rozłąki migracyjnej. W oparciu o charakterystykę indywidualnych przypadków wskażę warianty sytuacji opiekuńczych dzieci w rodzinach, w których jeden lub oboje rodziców wyjeżdża za granicę w celach zarobkowych (począwszy od sprawowania opieki nad dzieckiem przez jednego z rodziców, przez opiekę dziadków, aż po przebywanie w Domu Dziecka).

Na podstawie otrzymanych wyników badań dokonam próby ukazania zależności pomiędzy sytuacją opiekuńczo-wychowawczą w rodzinie migracyjnej a funkcjonowaniem emocjonalno-społecznym dziecka w zakresie relacji w grupie rówieśniczej, doświadczania trudności szkolnych, relacji z rodzicami lub opiekunami, odczuwanych emocji związanych z rozłąką.

Caring situation of the child in the situation of parents' paid migration as a determinant of its emotional and social functioning

The subject of this lecture will be results of qualitative research conducted with family members in a situation of separation due to migration. Basing on the characteristics of individual cases I will present variants of the caring situation of children in the situation of parents' paid migration (starting with the situation in which child remains under the care of one parent, through the situation in which a child remains under the care of grandparents, up to the situation in which child is staying in the child care home). Based on the obtained results I will try to present the relations between caring situation of children in the situation of parents' paid migrations and their emotional and social functioning in the area of relations in the peer group, experiencing difficulties at school, relationships with parents or guardians and their emotions associated with separation.

Dr Elżbieta Czapka

NAKMI - Oslo, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

**Strategie opiekuńcze polskich migrantek w Norwegii
realizowane wobec starszych podopiecznych w Polsce**

Migracja kobiet wpływa znacząco na realizowanie funkcji opiekuńczej w rodzinach. Rola opiekuńcza jest bowiem najczęściej realizowana przez kobiety, matki i córki. W sytuacji migracji kobiety muszą zdefiniować na nowo swoją rolę opiekuńczą. Głównym celem artykułu jest scharakteryzowanie różnych strategii wykorzystywanych przez polskie migrantki w Norwegii w odniesieniu do starszych rodziców i dziadków w Polsce.

Artykuł przedstawia częściowe wyniki badań jakościowych przeprowadzonych pośród polskich migrantek w Oslo i Bergen. Badania zostały przeprowadzone w ramach projektu „Polskie migrantki i ich rodziny – badania nad deficytem opieki”. Projekt jest współfinansowany z Funduszy Norweskich w ramach Polsko-Norweskiej Współpracy Badawczej.

Care-giving strategies towards elderly wards in Poland implemented by Polish female migrants in Norway

Women's migration significantly affects the functions to care-giving in families. The role of care-provider is most frequently carried out by women: mothers and daughters. In the case of migration women must define their new caring role. The main aim of the paper is to characterize various strategies used by Polish female migrants in Norway in relation to elderly parents and grandparents in Poland.

Paper presents partial results of the qualitative research conducted among Polish female migrants in Oslo and Bergen. The research was conducted in the framework of a project: „Polish female migrants and their families – a study of care deficit”. The project is co-financed from Norwegian Grants in the framework of Polish-Norwegian Research Programme.

Mgr Katarzyna Czarkowska

Mgr Magdalena Czarnecka

Feniks Support Services Ltd.

Wyzwania transnarodowej pomocy na rzecz osób starszych w Polsce

Migracja ekonomiczna jest ściśle powiązana z sytuacją na rynku pracy: bezrobocie i niski dochód są wciąż jeszcze głównymi powodami opuszczenia kraju. Przepływ siły roboczej ma znaczący wpływ na funkcjonowanie zarówno kraju pochodzenia migranta, jak i kraju migracji. Migracja, jako odzwierciedlenie indywidualnych decyzji Polaków może być siłą napędową rozwoju osobistego, lecz z drugiej strony może powodować różne zagrożenia. Sytuacja demograficzna może stwarzać wyzwania dla Polaków w przeciągu kilkudziesięciu lat. Starzejąca się populacja, z lukami pokoleniowymi wynikającymi z masowej migracji, będzie doświadczała załamania systemu pomocy społecznej. Mobilność na tak dużą skalę przynosi pytania o obowiązki w zakresie świadczenia opieki i jej organizacji. Rodzina i państwo tradycyjnie odgrywają główne role w budowaniu systemu opieki.

Rozdzielone granicami narodowymi, tradycyjne rodziny przekształcają się w transnarodowe struktury stanowiące wyzwanie dla narodowych polityk w zakresie opieki. Niniejszy tekst skupie się na osobach starszych jako członkach rodzin transnarodowych w kontekście opieki, wspierania i obowiązków wobec rodziców migrantów żyjących w Polsce. Badacze przeanalizowali różne strategie rodzenia sobie z „drenażem opieki” spowodowanym migracją, takie jak odbudowywanie struktur rodziny przez połączenie się starszych członków rodziny z ich dziećmi i wnukami na emigracji.

Challenges of the transnational care of elderly people in Poland

Economic migration is strongly connected with the situation on the labour market: unemployment and low income are still main reasons for leaving the country. The movement of workforce has a significant impact on the functionality of both, migrants' home country as well as a country which boards them. Migration as a reflection of individual decisions of Polish people may be a driving force for personal development but on the other hand a cause for various threats. A demographic situation may pose new dramatic challenges for Poland in dozen or so years. The ageing population, with generation gaps caused by waves of mass migrations, will be facing a failure of the social care system. Mobility on such a big scale raises social policy questions regarding caregiving obligations and arrangements. The family and the State traditionally play main roles in constructing care systems. Dispersed beyond national boundaries traditional families evaluated into transnational bodies, challenging national care policy. This paper focuses on elderly people as members of transnational families in the context of caring, support and obligation issues towards migrants' parents that live in Poland. We examine various strategies of overcoming the 'care drain', caused by migration, such as rebuilding families' structures by reunion elder family members with their migrant children and grandchildren.

Artykuł przedstawia wyniki badań dotyczących problemów jakie absencja członka rodziny stwarza w życiu dzieci migrantów zarobkowych z Ukrainy w kontekście procesów migracyjnych. Autorka przez lata studiowała to zagadnienie i stwierdza z przekonaniem, że problemy wynikające z braku opieki rodziny nad dziećmi w rodzinach migrantów zarobkowych z Ukrainy jest sprawą bardzo indywidualną, a każda rodzina stara się rozwiązać ten problem na swój sposób. Niniejszy tekst analizuje te sposoby.

Niestety nie wszystkie metody rozwiązywania tych problemów są skuteczne, co sprawia, że wiele ukraińskich dzieci zostaje społecznymi sierotami, których rodzice mimo, że żyją to są nieobecni z powodu migracji.

Poprzednie badania autorki pokazały, że niektórzy rodzice usprawiedliwiają osierocanie swoich dzieci chęcią zapewnienia im przyzwoitej edukacji uniwersyteckiej.

W opinii autorki, temat ten może być przedmiotem dalszych rozważań, a dla dzieci ukraińskich migrantów zarobkowych opieka świadczona przez rodzinę do osiągnięcia przez dzieci pełnoletności jest dużo ważniejsza niż opieka z innych źródeł.

The problem of absence of family care for children of Ukrainian labor migrants

The paper presents the results of research concerning problems caused by absence family care for children of Ukrainian labor migrants in the context of migration processes. I have been exploring this subject for several years and I can say with confidence that the problems resulting from absence family care for children of Ukrainian labor migrants are very individual as each family tries to solve problems in their own way. This research analyses these ways.

Unfortunately, not all attempts to solve the problems are successful, which leaves many Ukrainian children as social orphans with living parents, when their mothers or both parents are absent due to migration.

My previous research shows that some parents justify the social orphaning of their children with living parents by the desire to give their children a decent education at university.

In my opinion this is a subject for discussion and, for the children of Ukrainian labor migrants, care within the family until these children reach adulthood is much more important than care by other means.

Dr Elżbieta Kościńska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Realizacja funkcji opiekuńczo-pielęgnacyjnej wobec seniorów w obliczu migracji kobiet

Utrata przez osoby starsze samodzielności i niezależności sprawia, że stają się one zależne od pomocy innych osób. Najczęściej jest ona udzielana przez członków rodziny. Funkcja opiekuńcza rodziny wobec schorowanych i/lub niepełnosprawnych seniorów, obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych - opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Wzrastająca liczba osób niesamodzielnych i wydłużający się czas trwania życia w tym stanie sprawiają, że coraz częściej w rodzinie jest więcej niż jedna osoba wymagająca opieki. Zmiana w strukturze rodziny przejawiająca się przede wszystkim w zmniejszeniu wielkości rodziny oraz migracje w poszukiwaniu pracy, przyczyniają się do częstszego występowania problemów związanych z organizacją opieki i odpowiedzialnością za nią. Fizyczny brak członków rodziny uniemożliwia zapewnienie stałej pomocy i wsparcia. Ten narastający problem rosnącego niedostosowania opieki rodzinnej do występujących potrzeb prowadzi do wzrostu zapotrzebowania na świadczenia opiekuńczo – pielęgnacyjne i stwarza konieczność przeniesienia tych obowiązków na instytucje.

Biorąc pod uwagę zasygnalizowane pokrótce problemy, należy uznać, że rodzina osoby niesamodzielnej wymaga pilnego i skutecznego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczej w stosunku do starszych osób / o ograniczonym poziomie samodzielności.

Implementation of caring and nursing function towards elders in face of women migration

Lost by the elderly the self-reliance and independence make them become dependant on the help from others. It is mostly provided by the family members. Family caring function in face of ailing and/or disabled elders covers help in terms of everyday needs – hygienic care, nursing recommended by doctor and providing contact with surroundings. Increasing number of people dependant on others and lengthening time of living that state cause, that more and more often in family there is more than one person needing care. Change in family structure manifests in the reduction of family size and connected with job searching migrations contribute to more frequent occurrence of problems connected with organisation of care and responsibility for it. Physical lack of family members makes it impossible to provide constant help and support. This increasing problem of accumulative maladjustment of family care to occurring needs leads to the increase of need for care and nursing services and creates the necessity to transfer this responsibilities to institutions. Considering briefly indicated issues, it should be recognized that family of dependant person requires urgent and efficient support in filling care function relative to elders with limited level of self-reliance. Therefore it is necessary to help the family with organisation and providing proper care and nursing.

Dr Emilia Kramkowska

Uniwersytet w Białymstoku

**Postawy seniorów wobec zagranicznych migracji
ich dorosłych dzieci**

Wśród różnych zjawisk, które w znaczący sposób definiują dzisiejszą rzeczywistość, należy wymienić migracje.

Ludzie przemieszczają się z miejsca w miejsce, w poszukiwaniu lepszego bytu, bezpiecznego życia czy też przestrzeni do realizacji własnych aspiracji czy marzeń. Ilu migrantów, tyle powodów migracji i ich konsekwencji – tych dobrych, ale i tych negatywnych. Następstwa zagranicznych wyjazdów ludzi młodych można rozpatrywać w kontekście makrospołecznym (np. demograficznym, ekonomicznym) albo mikrospołecznym (np. jednostkowym, rodzinnym). Kiedy analizowane są negatywne skutki migracji w perspektywie mikrospołecznej, często zwraca się uwagę na problemy, z jakimi musi zmagać się rodzina dotknięta migracją. Piszemy o kryzysie relacji małżeńskich, o trudnościach szkolnych czy wychowawczych pozostawionych dzieci, czy też o zjawisku eurosieroctwa. Lecz mało kto zastanawia się nad następstwami zagranicznych wyjazdów dorosłych dzieci, z którymi muszą zmierzyć się ich starsi wiekiem rodzice. Jest to zagadnienie, jak dotąd, w stopniu niewystarczającym rozpoznane w literaturze polskiej.

Celem proponowanego referatu jest omówienie postaw ludzi starych wobec zagranicznych wyjazdów ich dorosłych dzieci. Podstawą prezentowanych treści będzie odniesienie do trzech komponentów postawy - poznawczego, emocjonalnego i behawioralnego, jak też przedstawienie dostępnych wyników badań.

The seniors' attitudes towards foreign migrations of their adult children

Among the various phenomena that significantly define today's reality, an important role have migrations. People move from place to place in search of a better life, a secure life or space to pursue their own aspirations and dreams. As many migrants, as many reasons for migration and its consequences - the good ones, but these negative too. The consequences of migrations of young people can be seen in the context of the macrosocial (eg. the demographic, economic) or micro-social (eg. the individual, family). When we analyze the negative effects of migration in the micro-social perspective, often the attention draws to the problems that the family affected by migration have to cope with.

There are papers about the crisis in marital relationships, school or upbringing difficulties of left behind children, or the phenomenon of euro-orphanhood. But hardly anyone wonders about the consequences of migrations of adult children with whom their older age parents must face. This is an issue - as yet - insufficiently recognized in Polish literature.

The aim of the proposed paper is to discuss the attitudes of old people against foreign migrations of their adult children. The basis of the presented content is a reference to the three components of attitude - the cognitive, emotional and behavioral, as well as the presentation of available research results.

Dr Marzena Kruk

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Sytuacja eurosierot w opiniach opiekunów zewnętrznych

Wzrastająca liczba migracji zarobkowych Polaków jest jedną z form reakcji na kryzys gospodarczy jaki przechodzi Polska. Główne Konsekwencje migracji dotyczą rodzin a szczególnie rozłąka dzieci z matkami, które pracują za granicą. Rodziny transnarodowe muszą przyjąć określoną formę funkcjonowania na odległość. Psychologiczne i społeczne skutki rozłąki rodzin i ich wpływ na dzieci jest tematem wielu badań z zakresu psychologii i pedagogiki a także socjologii. Referat ma na celu przedstawianie rzeczywistych problemów i sytuacji eurosierot w opiniach nauczycieli i pracowników socjalnych, którzy w swojej pracy zawodowej mają kontakt z właśnie tą grupą dzieci określanych mianem eurosierot. Ponadto zostaną przedstawione rozwiązania jakie proponują, by opieka nad eurosierotami była bardziej skuteczna od strony instytucji publicznych jakim są np. szkoła czy ośrodki pomocy rodzinie.

Situation of euro-orphans in external care-givers' opinions

The increasing number of Polish economic migration is one form of response to the economic crisis which enters Poland.

The main consequences of migration relate to families and especially the separation of children from their mothers, who are working abroad. Transnational Families must adopt a specific form of the operation from a distance. Psychological and social consequences of the separation of families, and their impact on children is the subject of many studies in psychology and pedagogy and sociology. The paper aims to provide real-world problems and situations euro-orphans in the opinions of teachers and social workers, who in their work come into contact with this group of children was known as euro-orphans. There will also be presented solutions they propose to care eurosierotami was more effective than public institutions which are eg. School or family assistance centers.

Article aims to present the results of the research project "Polish female migrants and their families – a study of care deficit"

Inż. Paweł Kucki

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

Wpływ wyjazdów zarobkowych kobiet na deficyt opieki w krajach wysyłających

Emigracja zarobkowa kobiet powoduje ich nieobecność w domu, ograniczając swoje zadania w gospodarstwie domowym oraz w opiece nad dziećmi i nad potrzebującymi opieki osobami dorosłymi i starszymi.

W artykule przedstawiono problemy migracji zarobkowej kobiet. Problemy te związane są z przemianami współczesnych rodzin, a szczególnie z deficytem opieki w kraju pochodzenia emigrujących kobiet. Wskazano także niekorzystne skutki wyjazdu matek dla pozostawionych w kraju dzieci. Wyniki badań będą podstawą do dyskusji na temat korzyści oraz negatywnych skutków migracji zarobkowych kobiet.

The influence of economic migration of women in the deficit of care in the sending countries

Emigration of women causes their absence from home, limiting their tasks in the household and in caring for children and the needy care of adults and the elderly.

The article presents the problems of labor migration of women. These problems are related to the transformations of contemporary families, especially with a deficit of care in the country of origin emigrating women. It was also the adverse effects of the departure of mothers for abandoned children in the country. The results of the research will be the basis for a discussion on the benefits and negative effects of labor migration of women.

mgr Milena Marczak

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Percepcja cech osobowości osób migrujących a członkowie ich rodzin pozostawieni w domu rodzinnym pod opieką innych osób

Rozwój gospodarki w XXI wieku sprawił, że procesy o charakterze migracji ekonomicznej stały się koniecznością dla wielu rodzin w Polsce. Jeszcze kilka lat temu ta popularna forma podnoszenia stopy życia rodziny i rozłąka rodziców z dziećmi spowodowała pojawienie się określenia eurosieroctwa. Natomiast obecnie to młodzi ludzie opuszczają kraj oraz rodziców by pracować i mieszkać tysiące kilometrów od rodzinnego domu. Biorąc pod uwagę aktualność omawianego problemu w wystąpieniu zostaną zaprezentowane wyniki badań przeprowadzonych na młodych dorosłych.

Wyniki ukazują jakie natężenie cech osobowości jest przypisywane osobom migrującym za granicę, którzy w domu rodzinnym pozostawili dziecko lub rodziców pod opieką osób trzecich. Zaprezentowane dane przedstawiają różnice dotyczące percepcji migrujących osób ze względu na ich wiek oraz okoliczności pozostawienia bliskich w domu rodzinnym pod opieką innych osób z rodziny lub instytucji opiekuńczych.

Perception of personality traits and their family members left at home under the care of others

Economic development in the twenty-first century made the process of an economic migration a necessity for many families in Poland. A few years ago, this popular form of raising the interest of family life and the separation of parents from children led to the emergence of the term euro-orphanhood. Nowadays young people leave the country and parents to work and live thousands of kilometers from home. Given the topicality of the problem in this speech we will present the results of a study carried out on young adults.

The results show which personality traits are ascribed to migrants abroad, who left their homes, children or parents in the care of others. The presented data show differences in the perception of migrants according to their age and the circumstances of leaving loved ones in the family home in the care of other people with family or care institutions.

Mgr Łukasz Miciuk

Katolicki Uniwersytet Lubelski

**Minimalizowanie negatywnych konsekwencji
eurosieroctwa: niektóre kierunki wsparcia psychologicznego**

Z eurosieroctwem mamy do czynienia, gdy w wyniku migracji rodzica/rodziców, dziecko pozostaje pod opieką drugiego rodzica, dalszej rodziny lub samo. Referat ma dwa cele: 1) omówienie możliwych psychologicznych konsekwencji eurosieroctwa oraz 2) przedstawienie niektórych kierunków wsparcia psychologicznego mającego na celu minimalizację negatywnych skutków eurosieroctwa. Cel pierwszy zostanie zrealizowany przez opisanie zmian w osobowości dzieci i rodziców oraz zmian w systemie rodzinnym. W szczególności omówione zostaną m.in. zmiana obrazu własnego Ja, lęki i niepokoje, poczucie osamotnienia i odrzucenia i stres migracyjny, trudności w przystosowaniu się i trwałe zmiany w strukturze rodziny. Ramy teoretyczne, w których rozważane będą wspomniane zagadnienia to: poznawcza psychologia Ja (Higgins, Markus) i społeczna psychologia osobowości (Funder).

Realizacja celu drugiego obejmie prezentację zadań psychologa rodzinnego (diagnoza, wsparcie i terapia) w sytuacji wyjazdu rodziców za granicę. Wśród omawianych strategii terapeutycznych będą m.in. praca poznawcza nad interpretacją sytuacji, zarządzanie zmianą oparte na zasobach, kontrakt rodzinny oraz komunikacja bez barier. Wystąpienie obejmie swoim zakresem zarówno sytuację wyjazdu rodzica/ów z kraju, jak i wyzwania przed którymi staje rodzina po jego/ich powrocie.

Minimalizing negative consequences of euro-orphanity: providing psychological support

Euro-orphanity takes place when parent(s) of a child is/are migration worker(s) and it remains at home under the care of one parent/grandparents/more distant relatives or completely alone. This paper has two main objectives: (1) to discuss on possible psychological consequences of euro-orphanity and (2) to present some ways of providing psychological support to minimize negative side-effects of euro-orphanity. The first aim will be achieved through description of changes in personalities of children and their parents, and changes in family system. Among the covered issues there will be: changes in self-concept, feelings of anxiety, solitude and rejection, migration stress, adaptation problems and changes in family structure. Cognitive psychology of self (Higgins, Markus) and social personality psychology (Funder) will serve as a theoretical framework. As regards the second aim, the tasks of family psychologist (diagnosis, support and therapy) in case of parents' migration will be discussed and juxtaposed with several therapeutic strategies, e.g.: cognitive work on (re)interpretation of situation, change management based on (individual and family) resources, family contract and nonviolent communication. The paper will deal with both the situation characterized by the absence of parent(s) being abroad and the challenges a family has to deal with after their comeback.

**Transnarodowe macierzyństwo a transnarodowe ojcostwo –
podobieństwa i różnice w realizacji i społecznym odbiorze
praktyk rodzicielskich migrujących matek i migrujących ojców**

Od 2004 roku, odkąd Unia Europejska otworzyła swoje rynki pracy m.in. dla polskich obywateli nastąpiła masowa migracja zarobkowa, przybierająca często postać migracji wahadłowych, polegających na cyklicznych wyjazdach do pracy i powrotach do domu. Z wahadłowym sposobem emigrowania wiąże się jednak czasowa rozłąka z rodziną, z partnerem, z dziećmi.

Powszechną praktyką wielu emigrantów stało się zatem rodzicielstwo na odległość. O ile transnarodowe ojcostwo nie jest raczej społecznie piętnowane, o tyle transnarodowe macierzyństwo jest najczęściej negatywnie oceniane przez opinię publiczną, a emigrujące matki zostawiające swoje dzieci pod opieką partnera i/lub dalszej rodziny spotykają się z napiętnowaniem. Mamy wręcz do czynienia ze swoistą paniką moralną wokół macierzyństwa na odległość. Jakie czynniki decydują o mniejszym napiętnowaniu transnarodowego ojcostwa i dużej skali społecznego potępienia dla migrujących matek? Jakiego rodzaju strategię rodzicielską na odległość podejmują migrujące matki a jakie migrujący ojcowie? Jak wyglądają relacje z dziećmi migrujących ojców a jak migrujących matek? Czy płeć migranta warunkuje sposób postrzegania rodzicielstwa na odległość?

Powyższe pytania będą stanowić główną oś analityczną mojego wystąpienia. Wywód zostanie oparty o dane zawarte w literaturze przedmiotu oraz dane pozyskane podczas badań własnych wśród rodzin z doświadczeniem wahadłowej migracji zarobkowej.

Transnational motherhood and transnational fatherhood – similarities and differences in the implementation and social perception of family practices of migrant mothers and fathers

Since 2004 when the European Union opened its labour markets for Polish citizens there has been a mass labour migration, which often takes the form of a shuttle migration, involving regular trips to work and returns home.

The shuttle type of migration involves temporal separation from family, partner and children.

It is a common practice of many immigrants to be a parent from a distance. While transnational fatherhood is not quite socially stigmatized, transnational motherhood is negatively assessed by the public, and migrating mothers leaving their children in the care of a partner and / or extended family are stigmatised. We actually observe a kind of moral panic around motherhood at a distance. What factors determine the lesser stigmatisation of transnational fatherhood and large-scale social disapproval for migrant mothers? What kind of distance parenting strategies do migrant mother and migrant fathers undertake? What are the relationships between children and migrant fathers and migrant mothers? Does the migrant's sex determine the perception of parenting from a distance?

These questions will be the main analytical axis of my presentation. The argument will be based on the data in the literature and the data collected during own research on families with the experience of shuttle migration.

Dr Mariola Raclaw

Uniwersytet Warszawski

**Między rynkiem a rodziną. Opiekunowie rodzinni
osób starszych jako nieformalni pracodawcy migrantów**

Starzenie się populacji - przy spadku możliwości i wydolności opiekuńczej rodzin (zmiany struktury i relacji w rodzinach) oraz w sytuacji niedostosowania podaży usług publicznych -wymusza na poziomie zbiorowości i na poziomie jednostek (indywidualne strategie) działania kompensujące niedobory opieki. Takim działaniem jest, np. nierejestrowana praca opiekuńcza migrantek. W Polsce w sektorze nierejestrowanych prac opiekuńczych lokują się Ukrainki i Białorusinki, które są bardzo często zatrudnione w systemie live-in (współzamieszkują z podopiecznym). W referacie przeanalizowane zostaną stosunki pracy i opiekuńcze (które są stosunkami wielostronnymi i złożonymi) między opiekunami rodzinnymi osób starszych a pracującymi w szarej strefie migrantkami.

Analizie poddany zostanie zespół ról nierejestrowanych pracodawców migrantek (opiekunów rodzinnych) oraz współkształtowane przez nich stosunki pracy (na podstawie wyników badań ISP dotyczących nierejestrowanej pracy migrantek w sektorze opieki z lat 2014-2015). Oczekiwania pracodawców (jak wskazują dane empiryczne) dotyczą nie tylko instrumentalnej strony opieki, ale również jej społecznej jakości. Rozwija się specyficzna kultura opiekuńcza „w miejscu pracy”, którego granice przestrzenne i czasowe są płynne i często ustalane ad hoc. Balansowanie pomiędzy utowarowieniem opieki a urodzinnieniem stosunku pracy rodzi liczne napięcia w relacjach pomiędzy aktorami.

Between the market and the family. Family carers of older people as informal employers of migrants

The aging of the population coinciding with a drop in capabilities and efficiency of family based care (due to changes in family structures and family relationships) accompanied by inadequate supply of public services forces people at the level of community (reforms) and at individual level (individual strategies) to take measures that will compensate deficiencies of care. For example by informally employing female migrant carers. In Poland Ukrainians and Belorussians dominate informal care sector. Often they are employed within a live-in system (they live with their wards). In the paper I examine the complex and multilateral labour and care relations between family carers responsible for elderly care and female migrants working in the grey area. The analysis deals with the set of roles of informal employers of migrants (family carers) and the ways labour relations are shaped by them and the migrants (this is based on the research results obtained by ISP and dealing with unregistered work of female migrants in the care sector, 2014-2015). The expectations of employers (as shown by empirical data) concern not only the instrumental side of care, but also its social quality. A specific culture of care develops in “the place of work”, the spatial and temporal boundaries of which are often fluid and determined on ad hoc basis. Balancing between the commodification of care and the quasi-family character of the employment relations

Celem niniejszego tekstu jest ukazanie wpływu migracji zarobkowej na transformację relacji rodzinnych, seksualnych i matrymonialnych Tadżyków. Tadżykistan jest jednym z krajów znanych z aktywnego wysyłania migrantów zarobkowych do pracy za granicą. Większość z nich trafia do Federacji Rosyjskiej. Jakościowe badania socjologiczne zostały przeprowadzone w dwóch krajach (Rosji i Tadżykistanie) w oparciu o dwa kwestionariusze o podobnej strukturze i zakresie badanych problemów w latach 2012-2013. Badania wykazały przekształcenia relacji rodzinnych, podejścia do spraw matrymonialnych i zachowań seksualnych migrantów zarobkowych, które dotyczą ich rodzin i mogą wpłynąć na sytuację demograficzną w Tadżykistanie w przyszłości. Zostały ukazane dwa sposoby zaspokajania potrzeb seksualnych przez migrantów zarobkowych. Jedne z nich to płatne usługi seksualne, t.j. usługi prostytutek. Drugi to „tymczasowa żona” lub „gościnne małżeństwo”. W toku prowadzenia badań autorzy odnotowali wiele przypadków, gdy migranci przyznawali się do posiadania „tymczasowej żony” w Rosji. Jest ona często traktowana jako „tymczasowa”, a migranci wciąż utrzymywali więzi ze swoimi rodzinami i żonami w Tadżykistanie. Tadżycy utrzymują swoje tradycyjne nastawienie do potrzeby budowania trwałych relacji rodzinnych i posiadania 3-5 dzieci.

Influence of migration on transformation of families in Tajikistan

This research targets at revealing the influence of labor migration on the transformation of family relations, sexual and matrimonial behavior of the Tajikistan population. Tajikistan is one of the countries that are best known for their active sending labor migrants abroad to work.

The majority of labor migrants work in the Russian Federation. The qualitative sociological poll was carried out in two countries (Russia and Tajikistan) based on two questionnaires similar by structure and coverage of the studied problems in 2012-2013. The research detected transformation of the family relations, matrimonial mindsets, and sexual behavior of the labor migrants, which affected their families and were able to affect the demographic situation in Tajikistan in the future. Two ways of satisfaction of sexual needs of the labor migrants were revealed. The first way is paid sexual services, i.e. using the services of prostitutes. The second way is a "temporary wife", also known as a "guest marriage". During the research, we registered multiple cases, when Tajik labor migrants had a "temporary wife" in Russia. She is often treated as "temporary" only as they try to keep parallel relations and socio-economic ties with their families and wives in Tajikistan. Tajikistan keeps its traditional mindset for the need in solid family relations and giving birth to 3-5 children.

Dr Anna Rudnik

Uniwersytet w Białymstoku

Starzejący się migranci a rodzinny kontekst opieki z perspektywy dorosłych dzieci

W ostatnich latach coraz więcej miejsca poświęca się na opis oraz analizę sytuacji rodzin i jednostek doświadczających migracji zagranicznych, jednak niewiele miejsca zajmują kwestie związane w zagranicznymi wyjazdami oraz pobytem za granicami kraju osób znajdujących się na przedpolu starości. Z perspektywy funkcjonowania rodzinnego systemu opieki sytuacja rodzin, w których starsze pokolenie przebywa poza granicami kraju, wydaje się być niepokojąca. Mowa tu nie tylko o problemach i troskach, z którymi borykają się starzejący się rodzice, pozbawieni na co dzień wsparcia i pomocy swoich dzieci, ale także o potrzebach i niepokojach ich dorosłych dzieci i wnuków, które na co dzień nie doświadczają obecności starszego pokolenia w rodzinie.

W takiej sytuacji trudno o realizację międzygeneracyjnej wymiany świadczeń oraz wzajemne wypełnianie funkcji rodziny przez poszczególne generacje. Referat podejmuje zagadnienie rodzinnego kontekstu opieki z perspektywy dorosłych dzieci, w rodzinach których starzejący się rodzice przebywają poza krajem. Prezentowane dane opierają się na wielokrotnym studium przypadku, którego celem było uzyskanie danych wstępnych na temat funkcjonowania rodziny, międzygeneracyjnych relacji, międzygeneracyjnej wymiany świadczeń, w tym również opiekuńczych w rodzinach z nieobecnością starszego pokolenia ze względu na migracje zagraniczne.

Aging migrants and family context of care from perspective of adult children

In recent years, more and more space is devoted to a description and analysis of the situation of families and individuals experiencing migration, but few places are occupied by issues of foreign departure and stay abroad for persons in the foreground old age. From the perspective of the functioning of the family care system, the situation of families in which the older generation is outside the country seems to be anxious. It is not only about the problems and concerns faced by the elderly parents, deprived of every day support and help their children, but also about the needs and anxieties of their adult children and grandchildren, who do not experience the everyday presence of the older generation in the family. In such a situation it is difficult to achieve the intergenerational exchange and mutual benefits to perform the functions of the family by the different generations.

The speech concerns the issue of context of family care from the perspective of adult children in families with aging parents reside outside the country. The data presented in the speech are based on a multiple case study, the aim of which was to obtain preliminary research on the functioning of the family, intergenerational relationships, intergenerational exchange of services in the family, including family care in the families experiencing the absence of the older generation due to international migration.

**Polskie matki o norweskich przedszkolach
- gdzie rozpocząć proces budowania zaufania między
rodzicami migrantami a instytucją opieki nad dzieckiem?**

Artykuł przedstawia doświadczenia polskich matek i zrozumienie działania norweskich publicznych przedszkoli. Tekst daje wgląd w społeczne, kulturowe i instytucjonalne kształtowanie wzajemnego zrozumienia. Dane jakościowe zebrane w roku akademickim 2014/2015 obejmują 15 wywiadów indywidualnych i z dyskusje grupowe z kobietami mieszkającymi na stałe w regionie Hordaland i w Oslo, posyłającymi dzieci (0-6 lat) do publicznych przedszkoli. Opisuując instytucjonalną opiekę nad dziećmi w Norwegii respondentki zwracają uwagę na trzy aspekty: a) tanie i praktyczne rozwiązania dominujące w opiece nad dziećmi, takie jak, szybkie i niskojakościowe jedzenie, spanie dzieci na zewnątrz w wózkach, niewykwalifikowany personel opiekuńczy; b) marnowanie możliwości uczenia się dzieci i ich potencjału rozwojowego; lecz także c) szacunek do dzieci, skupienie na procesach (nie produktach) i umiejętnościach społecznych. Przedstawione rozumienie jest zakorzenione w różnych obszarach doświadczeń społecznych: kulturowym, instytucjonalnym i osobistym. Ostatni obszar, c), jest związany z osobistą sytuacją dzieci i wydaje się być inicjatorem budowania zaufania między nowoprzybyłymi rodzicami i przedszkolem oraz otwierać przestrzeń do rozmów o pomysłach na właściwe sprawowanie opieki i wspieranie dzieci.

Polish mothers on Norwegian kindergartens – where to start trust building processes between international parents and the childcare institution?

This paper investigates Polish mothers' experiences and understandings of public Norwegian kindergartens and gives insight into social, cultural and institutional production of these meanings.

The qualitative data - gathered in the academic year 2014/2015- comprise overt 15 narrative interviews and 2 group discussions with women permanently living in the region of Hordaland and Oslo, having their children (aged 0-6) in the Norwegian public kindergartens. While describing the Norwegian childcare the research participants point out three aspects: a) cheap and practical solutions overtaking children's welfare, like: quick food of bad quality, children sleeping outside in the prams, unqualified kindergarten workers; b) waste of children' learning and developmental potential; but also c) kindergartens' respect for children, its focus on processes (not products) and social skills. The reconstructed understandings are rooted in different dimensions of possible social experiences: the cultural, the institutional and the personal. The last aspect c), rooted in personal situations with own children seem to initiate trust-building process between the newcomers and the kindergarten and open up for negotiating different national ideals of a good childhood and a good care.

Dr hab. Dobroniega Trawkowska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Potencjał opiekuńczy rodziny – koncepcja i jej konteksty

W referacie przedstawiona zostanie kwestia polskich opiekunów rodzinnych, zatrudniających migrantki z Ukrainy do pomocy w opiece nad rodzicami. Podjęta zostanie analiza roli dorosłych dzieci - pracodawców migrantek i modelu opieki kształtowanego w procesie zlecania opieki innym osobom.

The presentation is going to concern the issue of family carers employing migrants from Ukraine to look after their parents. The analysis focuses on the role of adult children - migrant workers and the model of care that is shaped while commissioning care to other people.

Badania nad migracjami i rodzinami transnarodowymi pokazują, że migranci utrzymują liczne więzi z krajem swojego pochodzenia. Transnarodowe rodziny posiadają są zbudowane z członków żyjących w przynajmniej dwóch krajach, jednak nieustannie dzielą poczucie „rodzinnosci” ponad granicami świadcząc sobie wsparcie i pomoc. Transnarodowe rodziny są zróżnicowane, poczynając od nuklearnych rodzin po rodziny wielopokoleniowe i pochodzą różnorodnych pod względem socjo-ekonomicznym, edukacyjnym, kulturowym, etnicznym i religijnym środowisk. Polskie rodziny w Norwegii utrzymują więzi rodzinne i powiązania z krajem pochodzenia. Żyjąc w Norwegii doświadczają oni napięcia i transformacji norm i wartości związanych ze sprawowaniem opieki nad rodziną zarówno na poziomie danego pokolenia, jak i na płaszczyźnie międzypokoleniowej. Nowe pomysły rodzą się z nowych doświadczeń społecznych, a ustalone pomysły dotyczące „właściwego sprawowania opieki” mogą zmieniać radykalnie.

Polityka rodzinna w Norwegii ma na celu wspieranie równości płci i sprawiedliwości społecznej przez co różni się od polityki Polski w tym zakresie. Na poziomie kulturowym, Polska jest krajem katolickim, podczas gdy Norwegia jest w głównej mierze protestancka. Różnice wyznaniowe między społecznościami katolickimi i protestanckimi są „jednym z częściej podawanych wyjaśnień niskiego wskaźnika zatrudnienia wśród kobiet”. W skrócie, socjalne tezy katolicyzmu sprawiają, że katolicy przejawiają konserwatywne poglądy na rodzinę, t.j. w krajach katolickich istnieje silne wsparcie dla modelu mężczyzny – żywiciela rodziny. Tezy te są poparte empirycznymi dowodami pokazującymi, że „W przypadku niedoboru miejsc pracy, mężczyźni powinni mieć większe prawo do zarabiania niż kobiety” oraz że „Życie rodzinne cierpi na pracy zawodowej kobiety”.

Gdy migranci obserwują się z perspektywy innych nacji, wiedzą jak „inni” tworzą swoją tożsamość Polaka, czy Norwega. Jest to klasyczne podejście w socjologicznym ujęciu teorii migracji. Florian Znaniecki stworzył takie podejście w analizie „Chłop polski w Europie i Ameryce”, a George Herbert Mead rozwinął je. Mead zwrócił uwagę na „przejmowanie roli innego” jako wyjątkowe dla człowieka i podstawowe dla współpracy jednostek w budowaniu wspólnot i społeczeństw.

Amerykański socjolog Arlie Hochschild stworzył teorię opartą na idei, że współczesne społeczeństwa mają (przynajmniej) cztery wyobrażenia o opiece: tradycyjne, postmodernistyczne, zimne-współczesne i ciepłe-współczesne. Dowodzi ona, że we współczesnych społeczeństwach istnieje popyt i podaż na usługi opiekuńcze wytwarzane w domach rodzinnych i publicznych instytucjach opieki społecznej. Brak socjalnego i finansowego wsparcia rodzin, samotnych matek oraz opieki nad dziećmi, osobami starszymi i rodzinami dotkniętymi niepełnosprawnością lub chorobami psychicznymi może stworzyć deficyty opieki w instytucjach społecznych, takich jak rodzina, a co za tym idzie zwiększyć ilość nieodpłatnej pracy kobiet i ich nieformalne obciążenia w tradycyjnych kulturach opartych na mężczyźnie-żywicielu rodziny. Migrantki, odchodzące od tradycyjnych kontekstów podziału ról do egalitarnych społeczeństw mogą stawać się agentami zmian w wdrażać nowe idee nowe sposoby świadczenia opieki w goszczących je krajach.

Intencją autorki niniejszego tekstu jest omówienie wyobrażeń migrantów i „ciepłej” i „zimnej” opieki oraz przedstawienie jak takie wyobrażenia wpływają na poziom zaufania do lokalnych instytucji opiekuńczych w Norwegii.

Migration, Trust and Care: Warm and Cold Care Models

Studies of migration and transnational family lives have shown that migrants maintain a number of connections to their place of origin. Transnational families have families and networks composed of members who live in two or more countries, but continue to share a sense of 'familyhood' across borders and exchange care and support. Transnational families are diverse, and include both nuclear and multigenerational families, and they come from a variety of socio-economic, educational, cultural, ethnic and religious backgrounds. Polish families in Norway continue to maintain family ties and connections to the home country. When living in Norway, tensions and transformations of norms and values related to the importance of family care may arise within and across generations. New ideas come along with new social experiences, and established ideas about what 'proper care' is can be changed and radically transformed.

Family policies in Norway aim to support gender equality and social justice, and differ from Polish family policies. At a cultural level, Poland is mainly Catholic while Norway is by far mainly Protestant. Religious differences between Catholic and Protestant societies have been "one of the most widely cited explanations for low female employment rates". In brief, the social Catholicism thesis argues that Catholics exhibit conservative family values, i.e. there is stronger support for the male breadwinner model in countries that are mainly catholic compared to other countries. This is presented as important determinants of gender differences in the labour market and low female employment rates. It is given empirical support by studies showing that more Catholics than Protestants agree with statements such as 'When jobs are scarce, men should have more right to a job than women' and 'Family life suffers when women work'.

Migrants, when seeing themselves in the eyes of others, they see how “others” construct their “nation”, as being “Polish” or “Norwegian”. This is a classic point in sociological migration theories. Florian Znaniecki developed this perspective in the analysis of “The Polish Peasant in Europe and America”, and George Herbert Mead further developed it. Mead saw the ability to “take the role of the other” as unique to humankind and essential to the co-operation that enabled humans to establish societies and sociality.

The American sociologist, Arlie Hochschild, has developed a theory based on the idea that modern societies have (at least) four ideals of care: traditional, post-modern, cold modern and warm modern ideals. She argues that in modern societies there are demands and supplies of care services produced in family homes or in public welfare institutions. Lack of social and financial support to families, single mothers, childcare services, eldercare and to families with disabled and/or mentally ill people can create care deficits in social institutions like in the family, and increase women’s unpaid and informal care load in traditional male breadwinner cultures.

Female migrants, moving away from gender traditional contexts and to gender egalitarian societies, might be agents of change and implement new ideals and new ways of practicing care in the hosting society.

In this paper, my intention is to discuss migrants’ images of ‘warm’ and ‘cold’ care, and how such images influence migrants’ level of trust to local care institutions in Norway.

Wsparcie starych rodziców a migracja ich dorosłych dzieci. Aktorzy systemu wsparcia z perspektywy transgranicznych kontaktów rodzinnych.

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku wielu polskich migrantów podjęło decyzję o stałym pobycie za granicą. Taka sytuacja spowodowała przemiany społeczne w szereg, których można zaliczyć zagadnienie odnoszące się do funkcjonowania starych rodziców pozostających w kraju.

Zagadnienie to generuje wiele pytań dotyczących aktorów systemu wsparcia w kontekście pomocy starym rodzicom pozostającym w kraju i rzeczywistych działań podejmowanych przez poszczególne podmioty. Dlatego głównym celem wystąpienia jest zwrócenie uwagi na sytuację, w której starzy rodzice mają ograniczone bezpośrednie wsparcie ze strony dorosłych dzieci. Analiza tego typu zjawiska jest o tyle istotna, gdyż w ogólnym systemie wsparcia - formalnym i nieformalnym - to rodzina najczęściej odgrywa najbardziej znaczącą rolę i dopełnia szereg niezbędnych obowiązków. Niewątpliwie ważnym zagadnieniem jest też percepcja potrzeby pomagania dla rodziców w grupie migrantów oraz wyrażanie oczekiwań ze strony rodziców w obliczu transgranicznych kontaktów rodzinnych.

Prezentacja ma charakter teoretycznych rozważań, które stanowią konstrukt przyszłych badań empirycznych.

Support for elderly parents and the migration of their adult children

After the Polish accession to the European Union in 2004, many Polish migrants decided to stay abroad permanently. This situation has provoked social changes which include the issue relating to the functioning of the elderly parents who stay in the country.

That issue generates a lot of questions about the actors of support system in the context of the elderly parents who stay in the country and many questions about actual actions have been taken by individual entities in that system. Therefore, the main goal of occurrence is indication the situation in which the elderly parents have limited direct support from their adult children side. Analysis of this type of phenomenon is quite important, because in the general system of support - formal and informal - that usually a family plays the most significant role and completes a series of necessary duties.

Undoubtedly, an important issue is also the perception of the need for help for parents in a group of migrants and expressing expectations from parents side in the face of cross-border family contacts.

The presentation has a form of theoretical considerations, which are a groundwork for future empirical research.

Mgr Paweł Wróbel

Aberystwyth University

**Opieka i migracja Polaków po 2004 roku do Walii:
uczestnicy, wyzwania i wpływ**

Opieka odgrywa istotną rolę jeśli chodzi o procesy migracyjne w odniesieniu zarówno do samych migrantów jak i ich bliskich, bez względu czy wyjeżdżają razem, czy nie. Chociaż opieka powinna być rozumienia odmienne ponieważ jest ona bardzo dynamicznym i wciąż ewoluującym zjawiskiem ze względu na socjo-demograficzne zmiany, jednak to relacje pomiędzy opieką i migracjami wciąż się przekształcają. Wyzwania wynikające z tego zjawiska obejmują, między innymi, absencję i obecność aktorów opieki jak również codziennej i długotrwałej opieki.

Można ekstrapolować i spierać się, że potencjalny wpływ zewnętrznych czynników, takich jak władze lokalne, instytucje rządowe i organizacje pozarządowe jest często pomijany.

Care and post-2004 Polish migration to Wales: Actors, challenges and impact

Care plays an important role when it comes to migration processes both with respect to the very migrants and their loved ones regardless whether they migrate together or not. Even though care could be understood differently because it is a highly dynamic and constantly evolving notion due to socio-demographic changes, yet it is the relationship between care and migration which is continuously re-imagined. Challenges resulting from this phenomenon encompass, inter alia, absence and presence of care actors as well as shift in quotidian and long-distance care. One could extrapolate and argue that the potential influence of external (f)actors such as local authorities, state institutions or non-governmental organisations is often omitted.

This paper investigates the experience of post-2004 Polish diaspora to Wales with respect to care. It will be informed by the primary research conducted with 50 participants in seven locations in Wales as well as by the researcher's own observations and analysis of the relevant academic and non-academic literature. Moreover, eclectic set of care definitions and its understandings in relation to migration will be problematised. Polish-born people represent Wales' largest external diaspora (ONS 2011) and therefore it is essential to explore their perception of care potential and deficit. In particular, the role played by care-givers and care-receivers in the family context will be examined.

Dr Iwona Zwierzchowska

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

**Formy wsparcia dzieci z rodzin migracyjnych
w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej**

Rodziny migracyjne stanowią znaczący i sukcesywnie rosnący odsetek ogółu współczesnych rodzin. Chociaż migracja towarzyszy ludności od początków jej historii, to w dobie globalizacji, industrializacji i urbanizacji wyjazdy zarobkowe do innych krajów stały się zjawiskiem powszechnym.

Z możliwości podjęcia pracy poza granicami swojego kraju korzysta coraz większa liczba osób. Wyjazdy zagraniczne rodziców skutkują wzrostem liczebności rodzin migracyjnych, charakteryzujących się czasową nieobecnością rodzica lub rodziców. Migracja zarobkowa powoduje wyraźne zmiany w organizacji życia rodzinnego, niosąc za sobą różnorodne skutki dla wszystkich członków rodziny, szczególnie zaś dla dzieci doświadczających czasowej rozłąki przynajmniej z jednym rodzicem. Najważniejszymi instytucjami, które z racji pełnienia m.in. funkcji opiekuńczej powinny zapewnić wsparcie dzieciom przeżywającym skutki migracji rodzicielskiej, są przedszkole i szkoła. Zasadne wobec tego wydaje się określenie, w jakim zakresie wspomniane placówki edukacyjne zaangażowane są w podejmowanie działań na rzecz dzieci dotkniętych problemem rozłąki migracyjnej.

Forms of supporting children from migration families in kindergarten and in I-III grades of primary school

Migration families constitute a significant and gradually increasing percentage of the total number of contemporary families. Although migration has accompanied people from the beginning of their history, in the era of globalization, industrialization and urbanization labour migration to other countries has become a widespread phenomenon. A growing number of people take the opportunity to work outside their home country. Foreign departures of parents result in the increased number of migrant families, characterized by a temporary absence of a parent or parents.

Economic migration causes significant changes in the organization of family life resulting in a variety of consequences for all family members, specially for children experiencing temporary separation from at least one parent. The most important institutions, which in a view of their care functions should provide support for children experienced effects of parental migrations are kindergartens and schools. Therefore it seems arguable to determine to what extend mentioned above institutions are involved in taking actions in favor of children affected by migration separation.

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

Patronat JM Rektora UMCS
prof. dr. hab. Stanisława Michałowskiego

Fundacja
TYGIEL

Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju

Patronaty medialne:

